

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi P. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie w sprawie
o sygn. II AKa 73/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 11 czerwca 2025 r.,

1. pozostawia skargę bez rozpoznania;

**2. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Rzeszowie na rzecz skarżącego P. S. kwoty 200 (dwieście)
złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej
od skargi.**

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 16 grudnia 2024 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie 18 grudnia 2024 r., zaś do Sądu Najwyższego 15 stycznia 2025 r., skarżący P. S., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt II AKa 73/21, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie II Wydział Karny,

przed którym doszło do naruszenia prawa skazanego do rozpoznania i zakończenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, na skutek bezczynności Sądu *meriti* w postaci wielomiesięcznego opóźnienia w sporządzeniu uzasadnienia wyroku z dnia 4 grudnia 2023 r. (pkt 1); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego zadośćuczynienia za naruszenie prawa skazanego P. S. do rozpoznania i zakończenia sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w maksymalnej wysokości przewidzianej przepisami prawa, tj. kwoty 20 000 (dwadzieścia tysięcy) złotych (pkt 2).

W uzasadnieniu skargi obrońca skazanego wyjaśnił, iż wyrokiem z dnia 3 lutego 2021 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II K 75/18, Sąd Okręgowy w Przemyślu uznał P. S., oskarżonego o to, że w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, uczestniczył w obrocie środkiem odurzającym w postaci marihuany w ilości 20 gram o łącznej wartości 660 zł, poprzez zakup wskazanego narkotyku, celem jego dalszej odsprzedaży, za winnego zarzucanych mu czynów i wymierzył mu łączną karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, karę łączną grzywny w liczbie 120 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawkiiennej na kwotę 20 zł oraz przepadek równowartości korzyści majątkowej osiągniętej w wyniku popełnionego przestępstwa w kwocie 660 zł. 21 kwietnia 2021 r. obrońca skazanego wniósł od ww. wyroku apelację. Wyrokiem z 4 grudnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, II Wydział Karny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu w taki sposób, że kwalifikację prawną i podstawę wymiaru kary uzupełnił o art. 65 § 1 k.k. W związku z powyższym obrońca P. S. złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia powyższego wyroku w dniu 6 grudnia 2023 r. (k. 1613).

Następnie pismem z dnia 30 stycznia 2024 r. do akt sprawy przedłożone zostało potwierdzenie wykonania przelewu na kwotę 660 złotych tytułem przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa oraz potwierdzenie wykonania przelewu kwoty 3 060 zł tytułem zapłaty grzywny i kosztów sądowych, orzeczonych wobec skazanego wyrokiem Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 3 lutego 2021 r., prowadzonej pod sygn. akt II K 75/18, wobec czego wykonano większą część kary, orzeczonej wobec P. S. Dodatkowo pismem z 29 listopada 2024 r. skierowano ponaglenie do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie o podjęcie

czynności w sprawie nieuzasadnionego przedłużenia terminu na sporządzenie uzasadnienia.

Obrońca skazanego stwierdził, że postępowanie sądowe w niniejszej sprawie trwa już blisko sześć lat, z czego ponad rok upłynął na oczekiwaniu na sporządzenie uzasadnienia, zaś opóźnienie w jego sporządzeniu znacząco utrudnia wykonywanie prawa do obrony skazanego i wpływa na możliwość skutecznego złożenia kasacji (s. 3 skargi).

Po przekazaniu skargi Sądowi Najwyższemu w dniu 15 stycznia 2025 r. zarządzeniem z dnia 29 stycznia 2025 r. zwrócono się do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie o przekazanie akt sprawy celem rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania (k. 15). Pismo nie odniosło rezultatu. Na prośbę sędziego sprawozdawcy telefonicznie zwracano się do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie o wypożyczenie akt (notatki w aktach sprawy k. 18). Kolejnym zarządzeniem sędziego sprawozdawcy z dnia 12 maja 2025 r. wystosowano pismo, w którym poinformowano skarżącego i obrońcę oskarżonego o przyczynach nierozpoznania skargi na przewlekłość postępowania w ustawowym terminie. Zawiadomiono o tym także Prezesa Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie (k. 21). Dopiero pismem z dnia 22 maja 2025 r. akta zostały przekazane Sądowi Najwyższemu (k. 26).

W piśmie przewodnim Prezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wyjaśniła, iż akt nie przedstawiono Sądowi Najwyższemu w związku ze złożoną skargą o wznowienie postępowania, a to z uwagi na brak uzasadnienia, które winien sporządzić referent tej sprawy. W dalszej części pisma Prezes Sądu Apelacyjnego nadmieniła także, że w związku z tym rażącym zaniedbaniem w dniu 9 stycznia 2025 r. zwróciła na podstawie art. 37 § 4 u.s.p. sędziemu referentowi uwagę na uchybienie w zakresie sprawności postępowania sądowego w sprawie, zobowiązując jednocześnie do sporządzenia uzasadnienia wyroku w terminie do dnia 16 stycznia 2025 r. jednakże jawna część uzasadnienia została sporządzona dopiero w dniu 12 maja 2025 r., natomiast w dalszym ciągu brak uzasadnienia wyroku w części niejawnej.

Ponadto Sąd Najwyższy ustalił, że pismem z 27 maja 2025 r. o powyższe akta zwracała się także Izba Karna Sądu Najwyższego (k. 37) w związku

z potrzebą rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania, który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 24 września 2024 r. (sprawa w Izbie Karnej Sądu Najwyższego o sygn. akt III KO 157/24).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania podlegała pozostawieniu bez rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że w myśl art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie. Skarga na przewlekłość ma przede wszystkim za zadanie eliminowanie oraz zapobieganie przewlekłości przez dyscyplinowanie sądu *meriti* do podejmowania zarówno w odpowiednim czasie jak i właściwych czynności prowadzących do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że skarga na przewlekłość postępowania wniesiona już po jego prawomocnym zakończeniu nie może odnieść skutku i jest niedopuszczalna, chyba że dotyczy postępowania przed Sądem Najwyższym (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13; postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 sierpnia 2014 r., III SPP 159/14, z 10 czerwca 2014 r., III SPP 110/14; z 3 września 2019 r., I NSP 73/19; z 12 października 2023 r., I NSP 204/23, z 4 września 2024 r., I NSP 224/24).

W realiach niniejszej sprawy skarga wniesiona została już po wydaniu w dniu 4 grudnia 2023 r. przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie prawomocnego wyroku w sprawie o sygn. akt II AKa 73/21. W dniu 12 maja 2025 r. sporządzone zostało jedynie uzasadnienie części jawnej, zaś wciąż brakuje uzasadnienia części niejawnej. W rezultacie okoliczności faktyczne sprawy sprowadzają się do tego,

że pełnomocnik skazanego twierdzi, że „opóźnienie w sporządzeniu uzasadnienia wynoszące na gruncie niniejszej sprawy rok, znacząco utrudnia wykonywanie prawa do obrony skazanego i wpływa na możliwość skutecznego złożenia kasacji”. Ponadto skazany odbył karę pozbawienia wolności, choć pełnego uzasadnienia wyroku skazującego do dnia orzekania w sprawie ze skargi na przewlekłość postępowania nie sporządzono.

Sąd Najwyższy uznaje, że nadzwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu karnym takie jak kasacja też są objęte skargą na przewlekłość postępowania. Inne wnioskowanie byłoby sprzeczne z szeroko rozumianym prawem do sądu, bowiem przepisy ustawy o skardze na przewlekłość postępowania stosuje się zgodnie ze standardami wynikającymi z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (art. 1 ust. 3 u.s.p.p.). Europejski Trybunał Praw Człowieka rzetelne uzasadnienie wyroku sądowego traktuje jako element prawa do sądu, obok m.in. prawa do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia bez zbędnej zwłoki oraz prawa do wyegzekwowania wyroku (A. Gajda, *Rzetelne uzasadnienie wyroku sądowego w kontekście wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 9 marca 2023 r. w sprawie Cupiał przeciwko Polsce*, Przegląd Prawa Konstytucyjnego, 2023, nr 4, s. 151-161). Jednak w rozpoznawanej sprawie kasacja nie została wniesiona, a termin na jej wniesienie pozostaje otwarty.

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy,

stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r.,

III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w piśmie obrońcy skazanego z dnia 29 listopada 2024 r., skierowanego do Sądu Apelacyjnego o podjęcie czynności sporządzenia uzasadnienia, które nie odniosło skutku (k. 1638). Jakkolwiek problemy kadrowe i ilość spraw nie mogą usprawiedliwiać braku sporządzenia uzasadnienia przez siedemnaście miesięcy, to przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, ale wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w konkretnej sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na sporządzenie uzasadnienia w analizowanej sprawie został przekroczony. Sąd Najwyższy z całą stanowczością podkreśla, że skazany ma prawo do otrzymania rzetelnego uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, a ten ma obowiązek sporządzenia go w terminie przewidzianym przepisami postępowania karnego. Nie budzi wątpliwości teza, że „nieodłącznym elementem i jednocześnie skutkiem rzetelnego procesu jest rozstrzygnięcie oraz wiążący się z nim obowiązek uzasadniania orzeczeń w sposób klarowny, czytelny, z zachowaniem wymogów prawa krajowego (K Grzelak-Bach, *Rola uzasadnienia sądowego w realizacji prawa do rzetelnego procesu sądowoadministracyjnego – standard strasburski*, Studia Prawnicze, 2014, z. 4, s. 14).

Niesporządzenie uzasadnienia wyroku na zasadach ww. należy ocenić negatywnie, co w niniejszej sprawie jest szczególnie istotne, bowiem zwłoka wyniosła aż siedemnaście miesięcy. Sytuacja ta może być oceniana z perspektywy naruszenia prawa do rzetelnego procesu. Niemniej jednak skarga na przewlekłość została złożona już po wydaniu prawomocnego wyroku, a więc już poza tokiem postępowania. Z tego powodu należało pozostawić ją bez rozpoznania. Niezależnie od powyższego Sąd Najwyższy zbadał tok postępowania w niniejszej sprawie jako całość, tj. od wniesienia aktu oskarżenia do wydania wyroku przez Sąd drugiej instancji i w jego ocenie czas trwania postępowania mieści się w granicach uznanych przez prawo jako rozsądny czas trwania postępowania

karnego. Oznacza to, że skarżący/skazany uzyskał wyroki sądów dwóch instancji w rozsądnym terminie, biorąc pod uwagę rodzaj czynu zabronionego, działanie w zorganizowanej grupie przestępczej oraz czynności procesowe podejmowane przez sądy obu instancji.

W konkluzji Sąd Najwyższy stwierdza, że brak uzasadnienia nie wpłynął na tok postępowania sądów dwóch instancji w tej sprawie, bowiem zarówno wyrok Sądu Okręgowego jak i wyrok Sądu Apelacyjnego zostały wydane w rozsądnych terminach. Choć uzasadnienie jest częścią orzeczenia, to z punktu widzenia toku postępowania taki brak nie stanowi przeszkody do jego zakończenia. Trzeba też podkreślić, że zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego opóźnienie w sporządzeniu uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji nie uniemożliwia wniesienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Co istotne w tej sprawie, kasacji nie wniesiono.

Nie można zatem utożsamiać długiego czasu na sporządzenie uzasadnienia wyroku przez sąd drugiej instancji z przewlekłością postępowania jako całości, do której to oceny ma zastosowanie ustawa o skardze na przewlekłość postępowania. Długi czas oczekiwania na sporządzenie uzasadnienia przez sąd drugiej instancji, tj. czas przekraczający 14 dni przewidziany przez k.p.k., jest naruszeniem przepisów procedury karnej, ale nie w każdym przypadku musi automatycznie powodować przewlekłość toku postępowania, bowiem z tego punktu widzenia, dla takiej jego oceny istotne są czynności podejmowane przed wydaniem wyroku i ich wpływ na uzyskanie orzeczenia sądu drugiej instancji w rozsądnym terminie. Wobec powyższego Sąd Najwyższy uznał skargę na przewlekłość postępowania, wniesioną w niniejszej sprawie po wydaniu wyroku sądu drugiej instancji, za niedopuszczalną.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w zw. z art. 430 § 1 k.p.k. i z art. 429 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW.

[a.]